

Is le meaisínáistriúchán [Nasc] a gineadh aistriúchán an leathanaigh seo. Is féidir earráidí a bheith i meaisínáistriúcháin a d'fhéadfadh soiléireacht agus cruinneas a laghdú; ní ghlacann an tOmbudsman aon dliteanas i leith aon neamhréireachtaí. Chun an fhaisnéis is iontaofa agus an deimhneacht dhlíthiúil a fháil, féach ar an leagan foinseach i Béarla atá nasctha thuas. Chun tuilleadh eolais a fháil féach ar ár [mbeartas teanga agus aistriúcháin \[Nasc\]](#).

Cinneadh i gcás OI/9/2014/MHZ - Moltaí le monatóireacht ar Oibríochtaí Comhfillte Frontex a fheabhsú

Cinneadh

Cás OI/9/2014/MHZ - Tosaithe an 20/10/2014 - Cinneadh an 04/05/2015 - Institiúid ábhartha an Ghníomhaireacht Eorpach um an nGarda Teorann agus Cósta (Ní bhfuarthas drochriarachán) |

Áirítear i mbeartas imirce an AE an fillleadh toilteanach nó éigeantais d'imircigh neamhrialta tríú tír (iarrthóirí tearmainn diúltaithe agus daoine gan chead cónaithe bailí acu) chuig a dtíortha tionscnaimh. De réir a nádúir, tá an fhéidearthacht ann le hoibríochtaí fillte éigeantais go mbeadh sárú tromchúiseach de chearta bunúsacha i gceist. Ba é cuspóir an fhiosrúcháin féintionscnaimh seo soiléiriú a fháil ar an dóigh a gcinntíonn Frontex, mar chomhordaitheoir Oibríochtaí Comhfillte (JROanna), go mbíonn meas ar chearta bunúsacha agus dínit dhaonna na ndaoine atá á bhfillleadh.

Fuair an tOmbudsman tuairimí Frontex agus a Oifigigh um Chearta Bunúsacha, rinne sí imscrúdú ar chomhaid Frontex agus fuair sí rannchuidiú ó chomhaltaí Líonra Eorpach na nOmbudsman, ó Ghníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha, ó Oifig Ard-Choimisinéir na Náisiún Aontaithe le haghaidh Dídeanaithe agus ó roinnt eagraíochtaí neamhrialtasacha (NGOanna). Fuair sí amach, cé go bhfuil cuid mhór déanta cheana féin, go bhfuil dualgas ar Frontex trédhearcacht a chuid oibre JRO a fheabhsú, a Chód Iompraíochta a mhionathrú i réimsí amhail scrúduithe leighis agus úsáid fhórsa, agus dul i dteagmháil níos mó leis na Ballstáit. Ní mór do Frontex gach rud is féidir leis a dhéanamh le monatóireacht neamhspleách agus éifeachtach de JROanna a chur chun cinn.

Dhún an tOmbudsman a fiosrúchán le sraith mholtaí do Frontex ar conas is féidir leis a chuid oibríochtaí sa réimse seo a fheabhsú tuilleadh.

Cúlra an fhiosrúcháin

1. Áirítear ar bheartas imirce an Aontais fillleadh deonach nó éigeantach imirceach neamhrialta tríú tír ar a dtíortha tionscnaimh. Maidir le daoine aonair a bhfuil gach bealach dlíthiúil ídithe acu chun a dtréimhse fanachta i mBallstát den Aontas a dhlisteanú, déantar cinneadh a eisiúint na húdaráis náisiúnta lena dtugtar treoir dóibh fillleadh, de ghnáth, ar a dtíortha tionscnaimh. Iad siúd nach bhfágann dá ndeoin féin, tá siad faoi réir oibríochtaí um fhilleadh éigeantach.

Féadfaidh oibríochtaí um fhilleadh éigeantach a bheith ina n-oibríochtaí *náisiúnta*, eadhon á n-oibriú ag Ballstát amháin, nó *comhpháirteach*, atá comhordaithe, cómhaoinithe nó maoinithe go hiomlán ag Frontex agus roinnt Ballstát rannpháirteach (Comhoibríochtaí um Fhilleadh nó Comhoibríochtaí um Fhilleadh mar a thugtar orthu). Is iad Treoir an AE um Fhilleadh [1], Rialachán Frontex [2] agus an Cód Iompair maidir le Comhoibríochtaí Aisdúchithe arna gcomhordú ag Frontex [3] na hionstraimí dlíthiúla ábhartha.

2. De bharr a gcineáil féin, d'fhéadfadh sé go mbeadh sárúithe tromchúiseacha ar chearta bunúsacha i gceist le hoibríochtaí um fhilleadh éigeantach. Dá bhrí sin, chinn an tOmbudsman fiosrúchán féintionscnaimh a sheoladh chun soiléiriú a dhéanamh ar an gcaoi a gcinntíonn Frontex, mar chomhordaitheoir OCFanna, go n-urramaítear cearta bunúsacha agus dínit dhaonna na dteifeach fillte le linn na n-oibríochtaí sin (lena n-áirítear réamhimeacht; le linn eílithe; aistriú na dteifeach fillte sa tír chinn scríbe). Cé go bhfuil formhór mór na n-oibríochtaí um fhilleadh éigeantach á ndéanamh ag na Ballstáit, faoi mhí Eanáir 2015 bhí 267 JRO d'aer comhordaithe ag Frontex, agus 13633 duine á bhfillleadh aige.

3. Go sonrach, ina fhiosrúchán ba mhian leis an Ombudsman a fháil amach an bhfuil scóip ann do na nithe seo a leanas:

- **Soiléireacht níos fearr maidir** leis an méid a d'fhéadfadh agus ar cheart do Frontex a dhéanamh go nithiúil i gcás ina mbeadh sárúithe ar chearta bunúsacha ag bagairt nó go dtarlódh siad le linn OCS.
- Faireachán níos **éifeachtaí** [4] (ní raibh baint ag monatóirí neamhspleácha a bhí i láthair go fisiciúil ar bord ach le thart ar leath de na JROna a rinneadh go dtí seo).
- Faireachán **níos** cuimsithí: tugadh cuireadh d'ombudsmain náisiúnta, a bhfuil freagrachtaí monatóireachta ar chuid acu, a dtaithe a roinnt.
- **Comhar** níos fearr i measc comhlachtaí faireacháin (faoi láthair, tá OCSanna ann ina bhfuil roinnt monatóirí náisiúnta ag gabháil le gach ceann acu 'a bhfillí'. Tá amhras ann an bhfuil gá leis an dúbailt sin nó an bhfuil sí éifeachtach).
- Faireachán níos **trédhearcaí** (maidir leis an gcaoi a gcuireann Frontex na tuarascálacha a dhreachtáíonn lucht faireacháin san áireamh).

Ó cuireadh tús leis an bhfiosrúchán sin, tá an staid maidir leo siúd atá ag iarraidh teacht isteach san Aontas Eorpach níos éadóchasaí fós. Cé is moite den ghá atá ann déileáil le tragóidí uafásacha na mílte sin a cailleadh agus iad ag iarraidh dul trasna na Meánmhara, cuirfear brú níos mó ar na socrúithe maidir le fillleadh daoine aonair nach gcáilíonn do cheart fanachta. An 20 Aibreán 2015, d'fhógair an Coimisiún Eorpach [5] *plean gníomhaíochta deich bpointe maidir leis an imirce* lena n-áirítear, ag Pointe 8, "Clár nua fillte a bhunú chun imircigh neamhrialta a chur ar ais go tapa arna chomhordú ag Frontex ó na Ballstáit túslíne". I bhfianaise an ról

fheabhsaithe atá molta do Frontex, tá an fiosrúchán féintionscnaimh seo níos ábhartha agus níos práinní fós.

An fiosrúchán

4. Sheol an tOmbudsman an fiosrúchán seo trí iarraidh ar Frontex roinnt ceisteanna a fhreagairt [6]. Rinne sí cigireacht ansin ar chomhaid Frontex JRO ag a cheanncheathrú i Vársá. [7]

5. Ós rud é go bhfuil ról ag go leor ombudsman náisiúnta in OCFanna, mar chomhlachtaí monatóireachta nó ag déileáil le gearáin, d'iarr an tOmbudsman Eorpach ar bhaill Líonra Eorpach na nOmbudsman a n-ionchur a thabhairt. Fuair sí agus d'fhoilsigh sí freagraí ón gCoiste um Achainíochas de chuid Bundestag na Gearmáine, Ombudsman Réigiúnach Land Schleswig-Holstein, agus 19 nOmbudsman náisiúnta ó: An Bheilg, an Bhulgáir, an Chróit, an Chipir, Poblacht na Seice, an Danmhairg, an Eastóin, an Fhionlainn, an Ungáir, Éire, an Laitvia, an Liotuáin, Málta, an Ísiltír, an Pholainn, an tSlóvaic, an tSualainn, an tSlóivéin agus an Spáinn. [8]

6. Tar éis barúlacha Frontex a fháil [9], sheol an tOmbudsman comhairliúchán spriocdhírthe le hinstitiúidí poiblí agus le heagraíochtaí na sochaí sibhialta atá gníomhach i gcosaint chearta na n-imirceach. Fuair sí agus d'fhoilsigh sí freagraí ó Ghníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha (FRA), ón gComhlachas Eorpach um Chearta an Duine (EHRA), ó Choimisiún Idirnáisiúnta na nGiúróirí (ICJ), ó Lárionad Cónaidhme Imirce na Beilge, ón Tionscadal Coinneála Domhanda, ón tSeirbhís Dídeanaithe Íosánach, agus ó Ard-Choimisinéir na Náisiún Aontaithe le haghaidh Dídeanaithe (Oifig na hEorpa) [10].

7. Cuireann cinneadh an Ombudsman an t-ábhar seo san áireamh.

Aiseolas ó Frontex

8. Chuir an tOmbudsman ceisteanna mionsonraithe ar Frontex 13 a bhain le (i) an chaoi a gcaitear le fillithe (lena n-áirítear cinntí maidir le cinntí 'oiriúnach don taisteal', freagracht as leas na bhfillithe, caighdeán maidir le hiompar tionlacaithe [11], gearáin a láimhseáil, agus Cairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh a chomhlíonadh), (ii) faireachán a dhéanamh ar OCFanna (lena n-áirítear maidir le faireachán a dhéanamh ar rochtain ar fhaisnéis, dea-chleachtas a mhalmartú, "faireachán ionadaíoch" mar a thugtar air agus faireachán a dhéanamh ar chéim an fhillte) agus (iii) tuairisciú ar JRONna (lena n-áirítear tuairimí Oifigeach um Chearta Bunúsacha Frontex agus faisnéis faoi thuarascálacha a rinneadh trí chóras tuairiscithe teagmhas tromchúiseach Frontex).

9. Maidir le cinntí atá oiriúnach don taisteal, thagair Frontex d'Airteagal 5.2 dá Chód Iompair do Chomhoifigigh Chomhthionscanta, lena bhforáiltear *"I dtréimhse réasúnta roimh an OCF, ceanglaítear ar údaráis na mBallstát scrúdú leighis a chur ar fáil d'fhillí (...) nuair atá riocht*

sláinte aitheanta aige nó nuair a bhíonn gá le cóireáil leighis.” Is é an dochtúir a shannann an Ballstát Eagrúcháin don JRO an t-aon duine amháin a bhfuil sé de chumhacht aige athbhreithniú a dhéanamh ar chinntí atá oiriúnach don taisteal, dúirt sé.

10. Maidir le leas na bhfillithe, mhínigh Frontex go bhfuil gach Ballstát Rannpháirteach (PMS) freagrach as a dhíorma féin d’fhillithe. Tacaíonn an OMS le PMSanna trí (i) dochtúir leighis a chur ar fáil don eitilt chairtfhostaithe; (II) dóthain bia agus deochanna ag an bpointe bailithe, ar an talamh agus le linn na heitilte, agus (iii) rochtain ar áiseanna leithris.

11. Bhí Frontex tostach ar mholadh an Ombudsman caighdeáin a fhoilsiú maidir le hiompar tionlacaithe mar iarscríbhinn dá Chód Iompair ar OCPanna. Mhínigh sé go bhfuil an liosta de shrianta agus de threalamh údaraithe/toirmisceithe molta ag an OMS agus, tar éis do Frontex é a fhorghnó, go n-áirítear é i bPlean Cur Chun Feidhme an Chomhthionóil Chomhthionóil ábhartha. Ní mór don PMSS aontú leis an liosta seo roimh an JRO. Níl cead ag aon PMS srianta nach bhfuil údaraithe faoina dhlí náisiúnta a úsáid fiú más rud é gur fhorghnó an OMS agus Frontex na bearta sin le haghaidh an OCF áirithe. Foráiltear leis an gCód Iompair maidir le Comhoifigh Chomhéigneacha go rialaítear úsáid beart comhéigneach leis an dlí náisiúnta agus nach mór do na bearta sin prionsabail na comhréireachta a chomhlíonadh, go bhfuil géarghá leo agus go n-úsáidfear iad agus urraim chuí á tabhairt do chearta, do dhínt agus do shláine fhisiciúil na bhfillithe.

12. Maidir leis an gceist maidir leis an gcaoi a láimhseálann sé gearáin na bhfillithe, dúirt Frontex *“nár tólacadh aon ghearán go dtí seo maidir le JROanna.”* Rinne Frontex tagairt bhreise d’Airteagal 5(2) agus Airteagal 8(1) den Chód [12], agus d’Airteagal 16 lena bhforáiltear go mbeidh ar aon rannpháirtí a bhfuil cúis aige lena chreidiúint gur sáraíodh cearta bunúsacha an Chóid nó an lucht fillte é a thuairisciú do Frontex trí na bealaí iomchuí, mar shampla trí Chóras Tuairiscithe Tromchúiseach Teagmhas Frontex. Is féidir tuairisc a thabhairt freisin d’ionadaí Frontex nó do mhonatóir atá ar bord na heitilte. Go dtí seo, bhí trí chás chriticiúla ann *“maidir le neamhchomhlíonadh na bhfillithe”*, de réir Frontex: (i) in 2011, thuairiscigh an OMS don ionchúisitheoir poiblí san OMS úsáid fornirt na dtionlacaithe PMS i gcoinne fillí in OMS a d’fhág an cás ar deireadh; (II) in 2012, gortaíodh coimhdeacht PMS go dona ag fillí, agus (iii) in 2014, sula ndeachaigh sé ar an bpríomheitilt chairtfhostaithe, *“bhí neamhchomhlíonadh ann nár gortaíodh aon duine ann.”* Rinne Frontex agus an Ballstát ábhartha athbhreithniú ar na teagmhais sin, rinne siad anailís orthu agus bhain siad ceachtanna amach anseo.

13. Maidir leis an tsaincheist maidir le tacaíocht airgeadais Frontex do na Ballstáit chun go mbeidh an Comhthionól Parlaiminteach coinníollach ar Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh a urramú go hiomlán, chuir Frontex in iúl go n-áiríthíonn sé an méid sin trína ionadaí a bheith ar bord agus tríd an sásra tuairiscithe atá bunaithe.

14. Maidir le faireachán a dhéanamh ar CCFanna, chuir Frontex in iúl gur cheart faireachán a dhéanamh ar bhonn critéar oibiachtúil agus trédhearcach agus go gcumhdófaí leis an JRO iomlán ón gcéim réamhimeachta go dtí aistriú na dteifeach fillte sa tír thionscnaimh. D’fhéadfadh cineál an fhaireacháin a bheith éagsúil, áfach: i roinnt Ballstát, déantar faireachán fisiceach ar na hoibríochtaí go léir agus i mBallstáit eile déantar an faireachán tar éis an

imeachta nó ar bhonn *ad hoc*. De réir Frontex, ós rud é nach raibh monatóirí i láthair go físiúil le linn leath de na Comhoifigigh Chomhthionóil, “ní chiallaíonn sé sin nach ndearnadh faireachán ar [na Comhoifigigh Chomhaontaithe Eorpacha] i gcomhréir le reachtaíocht náisiúnta an OMS nó an PMS.” (léiríonn Frontex freisin go raibh monatóirí i láthair go físiúil in 60 % de na JROnna.) Thairis sin, má chinneann an Coimisiún Eorpach nár chomhlíon Ballstát a oibleagáid foráil a dhéanamh maidir le córas faireacháin um fhilleadh éigeantach faoi Airteagal 8(6) den Treoir um Fhilleadh, d’fhéadfadh sé sin a bheith ina chúis le rannpháirtíocht an Bhallstáit sin sa JRO.

15. Ó thaobh Frontex de, spreagann sé na Ballstáit go gníomhach chun faireachán a áirithiú trí na costais a bhaineann le monatóirí a thagann i láthair le linn an JRO a chumhdach agus trí chruinnithe rialta de na Pointí Teagmhála Díreacha i gCúrsaí Aisdúichithe. Spreagann sé na Ballstáit chun faireachán a dhéanamh ar bord le linn an Chomhthionóil Chomhpháirtigh ina iomláine agus chun monatóirí amháin a roghnú do roinnt Ballstát. Maidir leis an tsaincheist seo maidir le “faireachán ionadaíoch”, d’aithin Frontex go bhféadfadh deacrachtaí a bheith ag monatóirí ó Bhallstát amháin faireachán a dhéanamh thar ceann Ballstát eile ar iompar tionlacaithe mar gheall ar rialacháin náisiúnta éagsúla maidir le húsáid fornirt agus modhanna srianta. Tá Frontex ag súil, áfach, go dtuairisceoidh gach monatóirí a chuirfear i láthair maidir le gach cás a ndearnadh faireachán orthu beag beann ar cén Ballstát a bhfuil an faireachán á dhéanamh air. Ar deireadh, d’fhiosraigh Frontex an bhféadfaí socruithe a dhéanamh le comhlacht faireacháin neamhspleách amháin chun faireachán a dhéanamh ar OCSanna áirithe. Chuaigh sí i dteagmháil le Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha (FRA), le UNHCR agus le Coiste Chomhairle na hEorpa um Chéastóireacht a Chosc agus chuir sí tús le cruinnithe leo. Tá an obair seo ar siúl faoi láthair.

16. Maidir le rochtain an lucht faireacháin ar fhíllithe, cuireann Frontex gach rannpháirtí de chuid an Chomhthionóil ar an eolas, sula gcuirtear tús leis an OCF, gur cheart go mbeadh rochtain gan bhac ag lucht faireacháin ar gach fillí agus ar gach réimse a úsáidtear don Chomhthionól Parlaiminteach. Glacann lucht faireacháin páirt sna seisiúin faisnéise sin, agus i seisiúin faisnéise chomh maith. Tá a mbarúlacha san áireamh sna faisnéisithe agus tá a mbarúlacha san áireamh sa Tuarascáil Chríochnaitheach ar Oibríocht um Fhilleadh a dhréachtaigh an OMS.

17. Ar deireadh, is breathnóir é Frontex ar thionscadal an Lárionaid Idirnáisiúnta um Fhorbairt Beartas Imirce, atá ag iarraidh díorma Eorpach de lucht faireacháin neamhspleách don fhilleadh éigeantach a chruthú agus treoirlínte a leagan amach agus oiliúint a eagrú. Cuireann Frontex féin oiliúint ar fáil freisin do lucht faireacháin.

Freagra ó Oifigeach um Chearta Bunúsacha Frontex (FRO)

18. Ina freagra, deir FRO Frontex, ó ceapadh í i mí na Nollag 2012, go raibh sí rannpháirteach i roinnt JROnna. Tá rochtain iomlán aici ar fhéilire na nOGanna agus cinneann sí cathain a bheidh sí i láthair. Tá claonadh aici tosaíocht a thabhairt do (i) JROnna nach bhfuil aon mhonatóirí i láthair ina leith le linn na heitilte agus (ii) ar a dtugtar “OGanna Bailithe” [13]. Nuair

a ghlacann sí páirt in OCF, scríobhann an FRO a tuarascáil mhisin agus cuireann sé faoi bhráid Eanáil Oibríochtaí um Fhilleadh Frontex í mar eolas. Ina theannta sin, pléann sí a torthaí leis na hoifigigh lena mbaineann agus, nuair is gá, le bainistíocht Frontex.

19. Deir an FRO go bhfaigheann sí gach Tuarascáil Mheastóireachta de chuid Frontex maidir le JROnna, lena n-áirítear na tuarascálacha ar OCPanna a bhailiú. Ní fhaigheann sí, áfach, tuarascálacha ó lucht faireacháin náisiúnta go díreach, cé gur iarr sí iad a fháil.

20. Ghlac an FRO páirt san oiliúint a d'eagraigh Frontex do cheannairí coimhdeachta náisiúnta a ghlacann páirt in JROnna. Chuir sí oifigigh choimhdeachta agus ceannairí coimhdeachta ó thríú tíortha (an Albáin agus an tSeoirsia) ar an eolas agus chuir sí oiliúint orthu freisin, ar oifigigh agus ceannairí iad a ghlacfaidh páirt in OCSanna a bhailiú. Mhol sí do Frontex Sásraí Náisiúnta um Chosc ó thríú tíortha (amhail ombudsmain) a chur san áireamh go gníomhach in oiliúint tionlacaithe atá rannpháirteach i gComhthionscain Bhailithe.

21. Ó ceapadh í i mí na Nollag 2012, ní bhfuair an FRO aon ghearáin ná Tuarascálacha ar Theagmhais Thromchúiseacha ina líomhnaítear sárúithe ar chearta bunúsacha le linn OCF. Mar sin féin, chuir a rannpháirtíocht in JROnna ar a cumas saincheistanna criticiúla agus dea-chleachtais a shainathint. Mar shampla, is ábhar inní di go dtugtar leanaí ar ais in JROnna. Cé nár cheadaigh Frontex go dtí seo do mhionaoisigh neamhthionlactha páirt a ghlacadh in OCSanna, cuireadh teaghlach a bhfuil leanaí acu ar ais ar an mbealach sin. Creideann sí freisin go bhféadfaí feabhas a chur ar chomhchuíbhiú na tacaíochta leighis agus an mhalartaithe faisnéise leighis roimh JRO. Go sonrach, tá dochtúirí ar eitiltí tar éis a chur in iúl di go mbainfeadh siad tairbhe as comhordú níos fearr roimh an JRO chun eolas a fháil ar stádas sláinte ginearálta na bhfillithe.

Aiseolas ó ombudsmain náisiúnta, FRA, UNHCR agus eagraíochtaí neamhrialtasacha

22. D'iarr an tOmbudsman ar bhail Líonra Eorpach na nOmbudsman aiseolas a thabhairt maidir le monatóireacht ar an OCP. Go sonrach, d'fhiafraigh sí an mbeadh comhar níos fearr i measc comhlachtaí faireacháin indéanta agus inmhianaithe.

23. Thug an tOmbudsman cuireadh freisin d'aiseolas ar thuairim Frontex, trí chomhairliúchán spriocdhírthe inar iarr sí ar fhreagróirí faisnéis agus tuairimí a thabhairt maidir leis na nithe seo a leanas: sárúithe nithiúla ar chearta bunúsacha agus ar ghearáin bhunúsacha, Cód Iompair Frontex le haghaidh OCSanna agus a *Dhea-Chleachtais do Chomhoifigigh Chomhoibrithé (JROnna)*, Comhoifigigh um Chearta Bunúsacha a bhailiú, dea-chleachtais faireacháin a mhalartú idir monatóirí náisiúnta, agus trédhearcacht maidir le JROnna.

24. Ós rud é gur foilsíodh na freagraí aonair ar shuíomh gréasáin an Ombudsman, seo a leanas forbhreathnú ar na príomh-mholtaí a chuir freagróirí chun cinn:

Cód Iompair Frontex do Chomhghuaillíochtaí Parlaiminteacha

(i) De réir FRA, a chuir go mór le dréachtú an Chóid, ní chuireann an Cód forálacha mionsonraithe agus nithiúla leordhóthanacha ar fáil maidir le roinnt saincheisteanna riachtanacha. Is iad seo a leanas dhá locht mhóra: (a) easpa nósanna imeachta soiléire maidir le gearáin aonair ó fhilítithe a thaisceadh agus a láimhseáil; faireachán JRO (go háirithe, nach ndéantar faireachán ar gach JRO).

(II) Ba cheart do Frontex sraith caighdeán dea-chleachtas a fhorbairt maidir le húsáid fornirt a bheadh i gcomhréir leis an dlí náisiúnta i ngach Ballstát agus na Ballstáit a spreagadh chun iad a ghlacadh (UNCHR).

(III) Ba cheart do Frontex liosta de shásraí srianta a dhréachtú nach n-aontódh sé leo riamh in JRO (ICJ).

(IV) Ba cheart cosc a chur ar leanaí a bheith in JRO na bhfianaise chineál comhéigineach na hoibríochta sin (Ionad Imirce Cónaidhme na Beilge).

(V) Ba cheart do Frontex treoir nithiúil a chur ar fáil do na Ballstáit maidir le cur i bhfeidhm comhchuibhithe an Chóid, lena n-áirítear conas riachtanais shonracha daoine leochaileacha (ECHR) a shainaithint agus cathain ba cheart an scrúdú leighis a dhéanamh go díreach.

(VI) Ba cheart do gach fillí dul faoi scrúdú leighis faoi réir thoiliú an duine sin (Ombudsman Spáinneach agus EHRA). De réir EHRA, ba cheart an scrúdú a dhéanamh an tráthnóna roimh an aistriú nó ar lá an aistrithe. Thairis sin, ba cheart rochtain ar chomhaid leighis a chur in áirithie d'fhoireann leighis (Ombudsman na Spáinne).

Faireachán

(VII) Ba cheart monatóir amháin ar a laghad a bheith i láthair go fisiciúil ag gach céim de JRO. Murach sin, níor cheart do Frontex comhordú ná maoiniú a dhéanamh ar OG (Ombudsman agus freagróirí i gcoitinne).

(VIII) Ba cheart do Frontex díorma monatóirí a bhunú beag beann ar a náisiúntacht nó ar a n-ainmniú agus óna bhféadfadh an Ballstát nó Frontex monatóir aonair a cheapadh chun faireachán neamhspleách (UNCHR agus EHRA) a áirithiú.

(IX) Ba cheart go mbeadh monatóirí in ann a roghnú cén JRO atá le breathnú (Ombudsman Spáinneach).

(x) Níl sé indéanta faireachán a dhéanamh thar ceann roinnt Ballstát ach amháin má tá faisnéis nuashonraithe ar fáil do lucht faireacháin maidir le bearta srianta a cheadaítear i ngach Ballstát (le dréachtú ag Frontex mar “bhileoga tíre”) (go leor freagróirí). Chuir Ombudsman na Sualainne in iúl go mbeadh sé deacair monatóireacht ionadaíoch a dhéanamh i bhfianaise a

shainordaithe, is é sin maoirseacht a dhéanamh ar sheirbhísigh phoiblí na Sualainne chun seasamh le dlí na Sualainne le linn oibríochtaí um fhilleadh.

(XI) Ba cheart go bhfeidhmeodh monatóirí ar bhonn comhchaighdeán, amhail na caighdeán sin atá á bhforbairt faoi láthair ag an Lárionad Idirnáisiúnta um Fhorbairt Beartas Imirce (go leor ombudsmain agus freagróirí).

(XII) Bhí comhoiliúint, malartuithe rialta agus cuairteanna staidéir ar chuid de na modhanna a moladh chun feabhas a chur ar an gcomhar idir comhlachtaí faireacháin.

(XIII) Ba cheart do Frontex oiliúint a chur ar fáil ní hamháin do choimhdeacht ach do rannpháirtithe uile JRO: foireann leighis, monatóirí agus ateangairí. Go háirithe, ba cheart oiliúint ar chearta bunúsacha a bheith ina réamhriachtanas le haghaidh rannpháirtíocht in OCS agus ba cheart go gcumhdódh an oiliúint sin riachtanais daoine leochaileacha (EHRA).

Gearáin

(XIV) Ba cheart do Frontex bileoga eolais atá éasca le léamh a fhorbairt ina leagtar amach cearta agus oibleagáidí na bhfillithe, lena n-áirítear an ceart gearán a thaisceadh le Frontex (EHRA agus rinne Lárionad Imirce Cónaidhme na Beilge moltaí mionsonraithe ina leith sin). Ba cheart do Frontex íoc as an bhfoirm ghearáin agus as an mbileog faisnéise atá le haistriú go teangacha ábhartha. Mhol Ionad na Beilge freisin go dtabharfaí sonraí teagmhála dóibh siúd a d'fhéadfadh cabhrú leo gearán a dhéanamh le fillithe.

(XV) Ba cheart do Frontex cabhrú leis na Ballstáit sásraí gearáin a chur ar bun d'fhillithe agus a shásra gearán féin (UNHCR) a chur ar bun freisin.

(XVI) Ba cheart do Frontex treoir a chur ar fáil maidir leis an gcaoi ar cheart do na Ballstáit fillithe a chur ar an eolas faoin bhféidearthacht gearán a dhéanamh agus faoi chaighdeán le haghaidh sásraí gearáin den sórt sin (EHRA).

(XVII) Ba cheart do gach rannpháirtí JRO comhartha sainiúil a chaitheamh a léiríonn a ról (cort, monatóir, dochtúir, ateangaire,...), chomh maith lena n-ainm nó a n-uimhir aitheantais. Tá sé sin ríthábhachtach chun gearáin a thíolacadh go héifeachtach (Ombudsman na Spáinne, Ionad Imirce Cónaidhme na Beilge agus ICJ).

OCPanna a bhailiú

(XVIII) Ós rud é nach bhforáiltear go sainráite i gcreat dlíthiúil an AE do Chomhthionóil Chomhoibrítheacha, ba cheart an cleachtas sin a chur ar fionraí go dtí go mbeidh sé faoi réir díospóireacht leathan laistigh de na parlaimintí Eorpacha agus náisiúnta agus den tsochaí shibhialta. Níor cheart do Frontex ná do na Ballstáit, i gcás ar bith, JROna Bailithe a úsáid chun teacht timpeall ar a n-oibleagáid cúiteamh a dhéanamh as damáiste a tharlaíonn de

dheasca sárúithe ar chearta an duine, lena n-áirítear damáiste a tharlaíonn le linn eitilt atá á hoibriú ag tríú tír. Tá Ballstáit aonair fós freagrach as gníomhartha arna ndéanamh ag gníomhairí tríú tír um fhorfheidhmiú an dlí [14] (Ionad Imirce Cónaidhme na Beilge).

Trédhearcacht

(XIX) Ar a laghad, ba cheart do Frontex an fhaisnéis seo a leanas a fhoilsiú ar a shuíomh gréasáin, agus an fhaisnéis seo a leanas a choinneáil cothrom le dáta: féilire na n-eagraíochtaí comhpháirteacha atá beartaithe a luaithe a dheimhneofar é; an liosta ina bhfuil bearta srianta údaráithe le linn OCF ar leith; faireachán a dhéanamh ar thuarascálacha, lena n-áirítear fístaifeadtaí ar an oibríocht; Tuarascálacha críochnaitheacha Frontex maidir le hoibríochtaí fillte; gach faisnéis maidir le himscrúdú Frontex ar na Ballstáit (de bhun Airteagal 17 den Chód Iompair) [15]; Dea- *chleachtais Frontex do Chomhchoistí Gairmeacha* [16].

Fadhbanna nithiúla

(XX) Ar deireadh, thagair freagróirí do roinnt fadhbanna nithiúla a bhfuil siad ar an eolas fúthu. Chuir Lárionad Imirce Cónaidhme na Beilge agus Ombudsman na Polainne in iúl gur minic nach gcuirtear imircigh neamhrialta in ionaid choinneála ar an eolas an bhfuil JRO beartaithe agus an mbeidh siad páirteach ann. Liostaigh Ombudsman na Spáinne roinnt easnamh ó na JROna a ndearna sí monatóireacht orthu: nach raibh cuisneoir ag na haerárthaí a úsáideadh chun cógais a choinneáil fuar ná dífhibrileoir; ní dhearnadh aon scannánú córasach ar OCSanna; nár cuireadh fillithe ar an eolas faoina gceart chun gearán a dhéanamh; (d) ní raibh aon aistritheoir i láthair i roinnt JROna, cé nach raibh Béarla ná Spáinnis ag go leor de na fillithe; in aon JRO amháin, thug PMS amháin leanaí chuig an aerárthach in éineacht le daoine fásta agus le linn na dteaghlach eitilte ina raibh leanaí ina suí in éineacht le fillithe eile.

Measúnú an Ombudsman

25. Foráiltear le hAirteagal 9(1) de Rialachán Frontex go gcuirfidh Frontex *“an cúnamh is gá ar fáil agus (...) go n-áiritheoidh sé comhordú nó eagrú oibríochtaí comhpháirteacha um fhilleadh na mBallstát”*. Ina measúnú, dá bhrí sin, féachfaidh an tOmbudsman lena bhunú (i) cad atá i gceist le róil chúnamh agus chomhordúcháin Frontex maidir le cearta daonna na bhfillithe a chosaint in OCSanna (lena n-áirítear sna Comhoifigh um Bailiú mar a thugtar orthu); (II) conas a théann Frontex i dteagmháil leis na Ballstáit agus le lucht faireacháin náisiúnta agus cad eile a d’fhéadfaí a dhéanamh ina leith sin; agus (iii) an bhfuil Cód Iompraíochta Frontex le haghaidh OCSanna, a nós imeachta oibriúcháin, agus a chleachtais trédhearcachta sa réimse seo oiriúnach dá fheidhm.

26. Sonraítear in Airteagal 9(1)(a) de Rialachán Frontex an gá atá le nósanna imeachta caighdeánaithe coiteanna chun *“filleadh a áirithiú ar bhealach daonnúil agus lánurraim á tabhairt do chearta bunúsacha, go háirithe prionsabail dhínit an duine, toirmeasc ar*

chéastóireacht agus ar íde nó ar phionós atá mídhaonna nó táireach, an ceart chun saoirse agus slándála agus na cearta go ndéanfar sonraí pearsanta a chosaint agus an neamh-idirdhealú” . Ina theannta sin, foráiltear le hAirteagal 9(1) de Rialachán Frontex go mbeidh aon tacaíocht airgeadais ó Frontex chun críche na n-eagraíochtaí comhpháirteacha faoi réir urraim iomlán don Chairt um Chearta Bunúsacha. [17]

27. Ardaíonn fillleadh éigeantach dhá shaincheist ar leith maidir le cosaint chearta an duine: (i) Conas is ceart fillleadh éigeantach a dhéanamh chun urraim do chearta an duine a áirithiú? Cad iad na teorainneacha is féidir a chur ar na modhanna agus na modhanna a fhéadfaidh Ballstát a úsáid chun oibríochtaí um fhilleadh éigeantach a dhéanamh? (II) Cathain a chuireann dlí chearta an duine agus/nó cúinsí daonnúla toirmeasc ar fhilleadh éigeantach? Creideann an tOmbudsman nach mór do Frontex dul i dteagmháil go hiomlán leis na Ballstáit maidir leis na saincheistanna sin. Ba cheart go mbeadh an rannpháirtíocht sin réamhghníomhach , eadhon roimh agus i ndiaidh OCF, agus frithghníomhach le linn OCF inar cheart ionadaí Frontex a bheith i láthair. Tugann an tOmbudsman dá haire agus inní uirthi óna hiniúchadh ar dhoiciméid go raibh OCPanna ann nach raibh ionadaí Frontex ná monatóir neamhspleách i láthair iontu.

Rannpháirtíocht Frontex leis na Ballstáit: imoibríoch (le linn OCF)

28. Is mór ag an Ombudsman a dhúshlánaí atá an fillleadh éigeantach do na páirtithe uile lena mbaineann. Sna himthosca sin, tá sé ríthábhachtach go mbeadh gach gníomhaí ar an eolas faoin ról beacht a mheastar a bheidh aige/aici (agus go deimhin go bhfuil sainordú nó toirmeasc dlíthiúil aige/aici). Cé nach féidir le rialacha mionsonraithe feidhmiú dea-bhreithiúnais a chur san áireamh i gcásanna struis, creideann an tOmbudsman gur cheart go mbeadh sé mar aidhm ag Frontex treoir a chur ar fáil atá chomh soiléir agus chomh mionsonraithe agus is féidir dá ionadaithe chun an fios gnó riachtanach a thabhairt dóibh agus chun iad a ullmhú go leordhóthanach do na cásanna éagsúla a d'fhéadfadh teacht orthu. Mar shampla, tugann an tOmbudsman an méid seo a leanas dá aire:

- Sonraítear in Airteagal 9(1) de Rialachán Frontex nach féidir le Frontex fiúntas cinnidh um fhilleadh a dhéanamh. Ag an am céanna, bheifí ag súil le hionadaí Frontex gan glacadh le cás ina gcuirfidh OMS/PMS bean i dtoircheas ardleibhéil, leanaí gan tionlacan nó daoine atá go dona tinn i láthair lena fillleadh, nó má choinníonn OMS/PMS a chinneadh duine aonair a chur ar ais nuair a eiseoidh cúirt inniúil, ag an nóiméad deireanach, cinneadh a chuirfeadh stop le haistriú an duine aonair. [18]

- Bheifí ag súil go ndéanfaidh ionadaí Frontex idirghabháil dá mbeadh rialú slándála réamhimeachta na bhfillithe á dhéanamh ar bhealach uiríslithe.

- D'fhéadfadh ról a bheith ag ionadaithe Frontex freisin maidir le húsáid fornirt ag tionlacaithe náisiúnta in OCSanna. Ó 1991 i leith, is cosúil gur bhásaigh ar a laghad cúig cinn déag de thuarisceáin náisiúnta le linn na n-oibríochtaí um fhilleadh (i bhformhór na gcásanna mar gheall ar shrianta a úsáid), agus thuariscigh eagraíochtaí neamhrialtasacha neamhspleácha go leor cásanna eile de dhrochchóireáil. D'fhéadfadh sé go mbeadh ar ionadaithe Frontex idirghabháil a dhéanamh i gcásanna den sórt sin in éineacht leis an OMS nó ina ionad. [21]

29. Deir Frontex faoi láthair ar a shuíomh gréasáin go *n-áirítear ar chúraimí a ionadaithe “a chinntiú go ndéantar an oibríocht chomhpháirteach um fhilleadh i gcomhréir leis an gCód Iompair maidir le heitiltí fillte arna gcruthú ag Frontex”*. Tá an cheist fós ann: cén chaoi? D’fhéadfadh raon a bheith i gceist le freagairt ionadaithe Frontex ó áiteamh go foirceannadh na hoibríochta i gcomhréir le hAirteagal 3(1)(a) de Rialachán Frontex. Ní thugann Frontex míniú soiléir, áfach, ar conas a d’fhéadfadh a ionadaithe freagairt, i dtéarmaí praiticiúla, má sháraíonn rannpháirtithe JRO, go háirithe tionlacaithe náisiúnta, cearta an duine nó dínit na bhfillithe, nó mura gcomhlíonann siad na modhanna srianta a comhaontaíodh.

30. Dá bhrí sin, ba cheart do **Frontex doiciméad a ghlacadh agus a fhoilsiú ina ndéantar cur síos ar na gníomhaíochtaí a fhéadfaidh a ionadaithe a dhéanamh le linn oibríocht chomhpháirteach um fhilleadh (JRO) i gcásanna sáruite ar chearta an duine nó drochíde roimh an eilt nó lena linn. D’fhéadfaí é sin a áireamh ina *dhoiciméad dea-chleachtais* nó a eisiúint mar fhoilseachán ar leith.**

Rannpháirtíocht Frontex leis na Ballstáit: réamhghníomhach (roimh agus tar éis OCF)

31. Léirigh cigireacht an Ombudsman ar dhoiciméid go bhfuil céimeanna tábhachtacha glactha ag Frontex trí mhalartuithe rialta a bhunú trí phointí fócasacha agus trí chruinnithe rialta a reáchtáil le húdaráis iniúla na mBallstát maidir le JRO. Mar sin féin, d’fhéadfaí tuilleadh a dhéanamh. Sa mhéid seo a leanas tá réimse moltaí le haghaidh tuilleadh feabhais, a eascraíonn as iniúchadh an Ombudsman, as an gcleachtadh comhairliúcháin agus as a machnamh féin.

Gearáin ó fhillithe

32. Ba cheart do Frontex na Ballstáit a spreagadh chun fillithe a chur ar an eolas, roimh OCS, faoin bhféidearthacht gearán a dhéanamh faoi sháruite ar chearta bunúsacha nó ar dhínit an duine a tharlaíonn le linn na hoibríochta. Ba cheart tionalacadh gearán a éascú ag gach céim de JRO agus sa chéim iarfillithe freisin.

33. Thairis sin, ba cheart go mbeadh rogha leigheasanna ag daoine aonair éagóraithe agus go mbeidís in ann gearán a dhéanamh le Frontex nó leis an mBallstát lena mbaineann. Chun an méid sin a áirithiú, níor cheart do Frontex tuilleadh moille a chur ar **bhunú meicníochta chun déileáil le gearáin faoi sháruite ar chearta bunúsacha i gcomhoibríochtaí uile a bhfuil lipéad Frontex orthu. Is oth leis an Ombudsman gur dhiúltaigh Frontex gníomhú ar mholadh a réamhtheachtaí, a rinneadh in Aibreán 2013**, gur cheart dó sásra a chur ar bun trína bhféadfadh sé déileáil go díreach le gearáin ó dhaoine a mhaíonn gur sáraíodh a gcearta bunúsacha le linn ghníomhaíochtaí Frontex. [22] Mar a d’áitigh freagróirí ar chomhairliúchán an Ombudsman go diongbháilte, nach ionann an rud a d’fhéadfadh teagmhais a thuairisciú agus sásra ceart gearán a bheith acu.

34. Chuir freagróirí comhairliúchán an Ombudsman smaointe iontacha ar fáil chun tíolacadh gearán a éascú. Mar shampla, ba cheart do **Frontex breithniú a dhéanamh ar fhoirm ghearáin a chur ar fáil d'fhillithe, chomh maith le bileog faisnéise faoin nós imeachta gearán, arna dréachtú i gcomhar leis na Ballstáit. Ba cheart do Frontex aistriúcháin ar na doiciméid sin a chómhaoiniú sna teangacha is minice a úsáidtear.**

35. Ag labhairt go docht, críochnaíonn freagracht na ndaoine a bhfuil baint acu le JRO nuair a dhéantar an t-aistriú. Níl oibleagáid ar leith ar Frontex ná ar an mBallstát lena mbaineann seiceáil a dhéanamh ar leas agus ar chóireáil na ndaoine sin a cuireadh ar ais chuig a dtíortha tionscnaimh. Ní raibh an tOmbudsman in ann teacht ar aon fhianaise ar obair leantach rialta maidir leis an méid a tharlaíonn d'fhillithe tar éis an aistrithe, cé go bhféadfaí a rá go bhféadfadh an obair leantach sin difear a dhéanamh. [23] Ba cheart, dá bhrí sin, go gcuirfí fillithe ar an eolas faoi cén ghníomhaireacht nó cén tseirbhís a d'fhéadfadh a bheith in ann cabhrú leo sa tír fillte gearán a dhéanamh. **Dá bhrí sin, ba cheart a áireamh san fhaisnéis sin sonraí teagmhála gníomhaireachtaí nó daoine aonair a d'fhéadfadh cabhrú le fillithe gearán a chur isteach nuair a bhíonn siad ar ais sa tír a mbeifear ag filleadh uirthi, mar shampla eagraíochtaí neamhrialtasacha, dlíodóirí *pro bono*, agus ombudsmain tríú tír.**

An fhéidearthacht maoiniú a tharraingt siar

36. Ba cheart do Frontex a shoiléiriú do na Ballstáit gur smachtbhanna as taithí **roimhe** seo é cómhaoiniú a laghdú nó a tharraingt siar i gcás sárúithe ar chearta an duine, arna chur i bhfeidhm ar bhonn measúnú riosca. I ndáil leis sin, tacaíonn an tOmbudsman le tuairim na bhfreagróirí ar a comhairliúchán spriocdhírthe nach léirítear go hiomlán a ról mar chomhordaitheoir *freagrach* i ráiteas Frontex *ina thuairim "d'fhéadfaí cinneadh a dhéanamh chun an cómhaoiniú a athbhreithniú nó a laghdú i gcás sárú ar fhorálacha um chearta bunúsacha, bunaithe ar fhianaise"*. Ba cheart gur leor cinneadh den sórt sin go bhfuil baol ann go dtarlóidh sárúithe ar chearta bunúsacha. [24]

Gníomhaíochtaí comhéigneacha agus modhanna srianta

37. Déantar na teorainneacha ar ghníomhaíochtaí comhéigneacha tionlacan a rialú roimh gach OCF sa Phlean Cur Chun Feidhme comhfhreagrach arna fhorghrú agus Frontex [25]. Mar chuid dá chomhordú réamhghníomhach, áfach, mar a mhol freagróirí an chomhairliúcháin spriocdhírthe, **ba cheart do Frontex machnamh a dhéanamh ar (i) tacaíocht a thabhairt do thionscadail atá dírithe ar dhoiciméadú a dhéanamh ar na modhanna srianta a chheadaítear d'oibríochtaí um fhilleadh i ngach Ballstát nó tionscadal den sórt sin a sheoladh é féin, (ii) na modhanna srianta a liostú nach n-aontódh sé leo riamh in JRO, agus (iii) na doiciméid sin a chur ar fáil go poiblí**. Tugann an tOmbudsman le fios gur luaigh Coiste Chomhairle na hEorpa chun Céastóireacht a Chosc le déanaí go bhfuil *"an t-am réidh anois chun plé níos doimhne a dhéanamh i measc Páirtithe Stáit Frontex ar an ábhar a bhaineann le comhrialtas níos beaichte a chur chun cinn maidir le modhanna srianta a úsáid"*. [26]

Aerárthaí, bordáil agus díbhordáil

38. Is ábhar imní ar leith do FRO Frontex é staid na leanaí in OCSanna. **Dá bhrí sin, ba cheart do Frontex breithniú a dhéanamh ar cheanglas a bhunú i bPlean Cur Chun Feidhme an OCF, agus scrúdú a dhéanamh ar chomhlíonadh an cheanglais sin, go gcuirfear ar chumas teaghlach a bhfuil mná torracha acu agus teaghlaigh a bhfuil leanaí acu dul ar bord an aerárthaigh ar leithligh agus go mbeidh siad ina suí ar leithligh ó fhilíthe eile.** [27]

39. Thug an tOmbudsman faoi deara freisin roinnt moltaí praiticiúla a rinne freagróirí ar an gcomhairliúchán. Mhol Ombudsman na Spáinne, mar shampla, gur cheart do Frontex a éileamh ar an OMS go bhfuil cuisneoir agus dífhibrileoir ar gach eilt. Ba cheart do Frontex ceangal a chur ar an OMS seiceáil lena cheanncheathrú náisiúnta, díreach roimh theacht i dtír ón eitleán sa tír a mbeifear ag filleadh uirthi, an bhfuil cinneadh eisithe ag cúirt inniúil, le linn na heitilte, a chuirfeadh stop leis an oibríocht d'aon fhilí lena mbaineann [28].

Faireachán

40. Measann go leor freagróirí go bhfuil láithreach fhisiciúil monatóirí le linn gach eitilte fillte rithábhachtach. Aontaíonn an tOmbudsman gur réiteach thar a bheith níos fearr é seo ná an réiteach a chuirtear ar fáil trí mhonatóireacht ina dhiaidh sin ar bhonn doiciméadú. **Dá bhrí sin, ba cheart do Frontex breithniú a dhéanamh ar a cheangal, sa nós imeachta réamh-JRO, go ndéileálfar le láithreach fhisiciúil éigeantach lucht faireacháin sa JRO sna doiciméid ábhartha (eadhon, i dtairiscint eitilte fillte, na Coinníollacha a ghabhann le hadmháil na tairisceana agus sa Phlean Cur Chun Feidhme). D'fhéadfadh Frontex breithniú a dhéanamh freisin ar an bplean a chur ar fáil don phobal, seachtain amháin roimh ré ar a laghad, agus é a chur in iúl go soiléir ar a láithreán gréasáin go bhféadfadh sé íoc as lucht faireacháin a bheith i láthair in OCS.**

41. Maidir le “monatóireacht ionadaíoch”, mar a thugtar air, faoi Airteagal 14(5) den Chód, tugann an tOmbudsman amhras ar fhreagróirí áirithe maidir leis an gcaoi a bhféadfadh monatóir ó Bhallstát amháin faireachán a dhéanamh ar iompar tionlacaithe ó Bhallstát eile, ós rud é go ngníomhaíonn siad de réir a rialacha náisiúnta. Feictear don Ombudsman, áfach, go bhféadfaí monatóireacht den sórt sin a dhéanamh, ar choinníoll go dtugtar faisnéis chuí do lucht faireacháin maidir leis na modhanna srianta a comhaontaíodh sa Phlean Cur Chun Feidhme. Thairis sin, d'fhéadfadh Frontex bileoga tíortha a ullmhú agus a fhoilsiú maidir leis an úsáid a cheadaítear a bhaint as modhanna srianta i ngach Ballstát. Bheadh oiliúint le haghaidh monatóirí sa réimse seo ina chuidiú freisin [29] mar aon leis an JRO a thaifeadadh.

42. Tá an cheist fós ann maidir leis an méid ba cheart do Frontex a dhéanamh mura bhfuil aon mhonatóirí OMS/PMS ar fáil do JRO. Le linn cigireacht a dhéanamh ar dhoiciméid, tháinig an tOmbudsman ar mholadh roinnt uaireanta i dTuarascálacha Meastóireachta Frontex gur cheart

do Frontex agus OMS leas a bhaint as linn monatóirí ó eagraíochtaí neamhrialtasacha nó ó chomhlachtaí eile um chearta bunúsacha. Ina theannta sin, tá an tOmbudsman ar an eolas faoi thionscadal AE maidir le monatóireacht a dhéanamh ar fhilleadh éigeantach, lena n-áirítear obair chun díorma monatóirí a bhunú, atá á dhéanamh faoi láthair ag an Lárionad Idirnáisiúnta um Fhorbairt Beartas Imirce. Measann an tOmbudsman go bhféadfadh díorma den sórt sin a bheith ina réiteach cabhrach chun láithreach fhisiciúil monatóirí in OCSanna a mhéadú.

43. D'fhéadfadh fadhbanna a bheith ag baint leis sin, áfach, ó thaobh neamhspleáchas na monatóirí de. Go sonrach, d'fhéadfadh an institiúid **stáit** atá i gceannas neamhspleáchas an lucht faireacháin a chur i mbaol i gcúinsí ina bhfuil siad 'sannta' d'eitilt fillte ar leith, seachas obair dheonach a dhéanamh le haghaidh oibríochtaí sonracha ar a dtionscnamh féin. Réiteach amháin ar an tsaincheist sin is ea go roghnódh Frontex féin monatóirí JRO ó dhíorma den sórt sin.

44. Ar bhonn níos ginearálta, tá gá le tuilleadh machnaimh i ndáil leis an méid atá i gceist le faireachán neamhspleách agus éifeachtúil. [30] foráiltear le hAirteagal 9(1)(b) de Rialachán Frontex gur cheart faireachán a dhéanamh ar OCSanna ar bhonn critéar oibiachtúil agus trédhearcach, agus go gcuimhdófaí leis an JRO iomlán ón gcéim réamhimeachta go dtí aistriú na dteifeach fillte sa tír a mbeifear ag fillleadh uirthi. Ní liostaíonn sé, áfach, na critéir. Ní luaitear i gCód Iompair Frontex, ar a thaobh féin, ach gur oibleagáid de chuid na mBallstát é faireachán a dhéanamh mar atá leagtha amach in Airteagal 8(6) den Treoir um Fhilleadh. Dá bhrí sin, is deacair a fheiceáil conas is féidir le Frontex úsáid a bhaint as Airteagal 13(2) den Chód Iompair lena bhforáiltear an méid seo a leanas: *“ Tá ar MSS páirt a ghlacadh in OCS chun a áirithiú go bhfuil córas éifeachtach faireacháin ar an bhfilleadh éigeantach i bhfeidhm acu. Mura gcomhlíonfar an coinníoll sin, d'fhéadfadh sé go gcuirfí rannpháirtíocht na mBallstát faoi seach ar atráth nó go gcuirfí ar ceal é ar deireadh. ”*

45. Tá argóint Frontex, gur cheart cinneadh maidir le cur siar/cealú bunaithe ar chinneadh ón gCoimisiún maidir le neamhchomhlíonadh Airteagal 8(6) den Treoir um Fhilleadh, lochtach. Má bhí sé i gceist ag Frontex anseo tagairt a dhéanamh do ghníomhartha féideartha an Choimisiúin faoi Airteagal 258 CFAE [31], tugann an tOmbudsman faoi deara, i gcomhthéacs imeachtaí um shárú, nach nglacann an Coimisiún 'cinneadh' sa chaoi gur sháraigh Ballstát dlí AE. Ina ionad sin, seolann sé an nós imeachta agus, más gá, cuireann sé an cás faoi bhráid na Cúirte Breithiúnais lena chinneadh. Thairis sin, is é cur chuige caighdeánach an Choimisiúin nár cheart imeachtaí den sórt sin a sheoladh de ghnáth i ndáil le himeachtaí aonair, ach amháin má tá cleachtas seanbhunaithe i mBallstát.

46. Measann an tOmbudsman gur cheart do Frontex a shaineolas féin a fhorbairt d'fhonn Airteagal 13(2) den Chód Iompair a chur i bhfeidhm. D'fhéadfadh ról coisctheach a bheith ag feacht na mBallstát go bhfuil Frontex réidh chun smachtbhannaí a chur i bhfeidhm faoi Airteagal 13(2) den Chód ar bhonn a aimsithe fíoras féin agus, ar deireadh, faireachán náisiúnta a chur chun cinn. D'fhéadfadh Frontex faisnéis ábhartha a lorg freisin ó ombudsmain náisiúnta agus ó chomhlachtaí comhchosúla.

Nós imeachta OCS agus caighdeáin trédhearcachta

47. Chuir iniúchadh an Ombudsman ar chomhaid Frontex ar a cumas tuiscint a fháil ar an nós imeachta a lean Frontex nuair a bhí JROnna á gcomhordú agus á n-eagrú aici [32], agus a mheas go bhfuil sé á chur i bhfeidhm go comhsheasmhach ar gach JRO: déantar foirmeacha caighdeánacha a ullmhú agus a thabhairt cothrom le dáta más gá (mar shampla, bileoga meastóireachta le haghaidh breathnóirí in OCSanna a bhailiú), doiciméid Frontex atá dréachtaithe go cuimsitheach, na comhaid a taifeadadh i gceart agus na JROnna a dhoiciméadú.

48. Tugann an tOmbudsman dá aire, áfach, nach bhfuil mórán faisnéise poiblí ann maidir le OCFanna. D'fhéadfadh an ceart chun leigheas éifeachtach a fháil d'fhillithe a bheith míghnách mura féidir le lucht faireacháin, fillithe agus oibríthe sóisialta agus/nó ionadaithe dlíthiúla a chabhraíonn le fillithe i gcás sárúithe ar chearta an duine rochtain a fháil ar an bhfaisnéis dhlíthiúil agus fhórasach ábhartha. Thairis sin, ba cheart go léireofaí i mbeartas trédhearcachta Frontex gur réimse é sin a bhaineann go mór le leas an phobail.

49. Mar atá cúrsaí faoi láthair, ní fhoilsítear ar shuíomh gréasáin Frontex ach an chéad leathanach de Thuarascáil Mheastóireachta Frontex, ina bhfuil faisnéis faoin mbuiséad, líon na rannpháirtithe, cén tír as a gcuirtear ar ais iad agus an raibh monatóir i láthair. Mar is eol don Ombudsman óna cigireacht, tá sa doiciméad iomlán, mar shampla, moltaí a rinne Frontex agus monatóireacht ar bharúlacha, i gcás ina dtugtar barúlacha den sórt sin.

50. Dá bhrí sin, ba cheart do **Frontex an méid seo a leanas a fhoilsiú ar a shuíomh gréasáin: Tuarascálacha Meastóireachta an Chomhthionóil Pharlaimintigh de chuid Frontex, lena n-áirítear barúlacha faireacháin agus moltaí Frontex; an chuid de Phlean Cur Chun Feidhme JRO, a thagraíonn d'úsáid chomhaontaithe modhanna srianta; Dea-chleachtais Frontex le haghaidh OCSanna**. I bPlean Cur Chun Feidhme nó Coinníollacha Cur Chun Feidhme an OCF, ba cheart go n-éileodh Frontex go gcuirfí tuarascálacha an lucht faireacháin ar aghaidh chuig Frontex. **Ba cheart, dá réir sin, na tuarascálacha sin a fhoilsiú ar shuíomh gréasáin Frontex.**

Eitiltí a bhailiú

51. Tá imní ar an Ombudsman faoi thabhairt isteach OFanna Bailithe, ar tháinig sí ar an eolas fúthu le linn a cigireachta ar dhoiciméid. Le linn na cigireachta sin, mhínigh Frontex na coinníollacha faoinar féidir glacadh le comhar tríú tír sna OCFanna sin. [33] Aontaíonn an tOmbudsman go bhfuil oiliúint roimh ré ar thionlacaithe tríú tíortha (le rannpháirtíocht luachmhar an Oifigigh um Chearta Bunúsacha) úsáideach, agus go bhfuil sé riachtanach ionadaí Frontex, tionlacaithe OMS agus breathnóir AE a bheith ar bord na heitiltí chun sárúithe ar chearta an duine nó drochíde a chosc nó chun freagairt dóibh ar bhealach eile.

52. D'áitigh Frontex freisin, áfach, nach mbainfidh Comhoifigigh um Chearta an Duine a Bhailiú ach leis na tríú tíortha sin atá ina bpáirtithe sa Choinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine

(ECHR). Dar leis an Ombudsman, ní leor ann féin cearta an duine (go sonrach an ceart chun na beatha agus an toirmeasc ar íde agus ar chéastóireacht atá mídhaonna agus táireach) a urramú i gcleachtas i gcomhthéacs eiltíllí fillte i gcás tríd tír. [34] Thairis sin, níl sé d'oibleagáid ar oifigigh forfheidhmithe tríd tír Cód Iompair Frontex a chur i bhfeidhm [35] Ar deireadh, tá na haerárthaí a úsáidtear chun JROanna a bhailiú ar foluain faoi bhratach an tríd tír. Dá bhrí sin, tá an dlínse/an tsaincheist dliteanais oscailte.

53. I bhfianaise an méid sin, creideann an tOmbudsman gur **cheart do Frontex a áirithiú go n-urramaítear cearta bunúsacha in OCSanna a Bhailiú (i gcomhréir lena oibleagáidí féin maidir le cearta an duine mar chomhordaitheoir freagrach de na Comhoifigigh um Bailiú.) Ba cheart do Frontex creat dlíthiúil na gComheagraíochtaí um Bailiú, mar a thugtar orthu, a mhíniú go poiblí freisin, lena n-áirítear na socruithe oibre le tríd tíortha a tugadh i gcrích i gcomhréir le hAirteagal 14(2) de Rialachán Frontex [36] .**

Cód iompair le haghaidh OCSanna

54. Tá an tOmbudsman den tuairim go bhfuil oibleagáid dhlíthiúil ar gach rannpháirtí in OCF cloí le Cód Iompair Frontex le haghaidh OCFanna. Eascraíonn an oibleagáid sin ó ghlacadh, trí rannpháirtíocht dheonach na mBallstát in OCS, le Cinneadh an Stiúrthóra Feidhmiúcháin maidir leis an gCód [37] , atá i gceangal le gach Plean Cur Chun Feidhme JRO. Áirítear in Airteagal 4 den Chód oibleagáidí um chearta bunúsacha arna mbunú leis an dlí náisiúnta, leis an dlí idirnáisiúnta agus le dlí an Aontais.

55. Foráiltear sa Chód do chur chuige caighdeánach ina mbeidh prionsabail agus nósanna imeachta coiteanna a bheidh le comhlíonadh ag na rannpháirtithe uile in OCSanna arna gcomhordú ag Frontex. Fiú dá bhféadfadh na caighdeáin maidir le cosaint chearta an duine a bheith níos airde i roinnt Ballstát (mar a d'áitigh Ombudsman na Spáinne), tugtar aghaidh sa Chód ar an ngá atá le cur chuige aonfhoirmeach. I gcás ar bith, maidir leis na modhanna srianta ar a laghad, foráiltear leis an gCód nach gceadaítear do PMSanna bearta comhéigheacha a úsáid a dhícheadaítear faoina ndlí náisiúnta fiú má ghlacann an OMS agus Frontex leis na bearta sin le haghaidh comhthionscnamh comhpháirteach ar leith (Airteagal 6(5) den Chód).

56. Sna tograí thíos, aithníonn an tOmbudsman roinnt athruithe inmhianaithe ar Airteagail 5-11 agus 17 den Chód, bunaithe ar na freagraí ar a comhairliúchán.

Moltaí an Ombudsman maidir le feabhsúchán

57. Molann an tOmbudsman gur cheart do Frontex an méid seo a leanas a dhéanamh:

A) Doiciméad a ghlacadh agus a fhoilsiú ina ndéantar cur síos ar na gníomhaíochtaí a fhéadfaidh a ionadaithe a dhéanamh le linn oibríocht um fhilleadh comhpháirteach (JRO) i

gcásanna sáruihte ar chearta an duine nó drochíde roimh an eilt nó lena linn. D'fhéadfaí é sin a chur san áireamh ina *dhea-chleachtais maidir le JRO* nó d'fhéadfaí é a eisiúint mar fhoilseachán ar leith.

B) Foirm ghearáin a chur ar fáil d'fhillithe, chomh maith le bileog faisnéise faoin nós imeachta gearán, arna dréachtú i gcomhar leis na Ballstáit; aistriúcháin ar na doiciméid sin a chómhaoiniú go dtí na teangacha is minice a úsáidtear. Ba cheart a áireamh san fhaisnéis sin sonraí teagmhála gníomhaireachtaí nó daoine aonair a d'fhéadfadh cabhrú le fillithe gearán a chur isteach nuair a bhíonn siad ar ais sa tír a mbeifear ag filleadh uirthi, mar shampla eagraíochtaí neamhrialtasacha, dlíodóirí *pro bono*, agus ombudsmain tríú tír.

C) Tacú le tionscadail a bhfuil sé d'aidhm acu doiciméadú a dhéanamh ar na modhanna srianta a cheadaítear le haghaidh oibríochtaí um fhilleadh i ngach Ballstát nó tionscadal den sórt sin a sheoladh é féin; liostaigh na modhanna srianta sin nach n-aontódh sé leo riamh in JRO, agus na doiciméid sin a chur ar fáil don phobal.

D) ceanglas a bhunú sa Phlean Cur Chun Feidhme, agus grinnscrúdú a dhéanamh ar chomhlíonadh an phlean, go gcuirfead ar chumas teaghlaigh le mná torracha agus teaghlaigh a bhfuil leanaí acu dul ar bord an aerárthaigh ar leithligh agus go mbeidh siad ina suí ar leithligh ó fhillithe eile.

E) A cheangal, sa nós imeachta réamh-JRO, go ndéileálfar leis na monatóirí a bheith i láthair go fisiciúil éigeantach sa JRO sna doiciméid ábhartha (eadhon, i dtairiscint eiltle fillte, na Coinníollacha a ghabhann le hadmháil na tairisceana agus sa Phlean Cur Chun Feidhme). D'fhéadfadh Frontex an pleán le haghaidh OCSanna atá ar na bacáin a chur ar fáil don phobal, seachtain amháin ar a laghad roimh ré, agus é a chur in iúl go soiléir ar a shuíomh gréasáin go n-íocann sé as daoine a bheith i láthair in OCS; Ar deireadh, d'fhéadfadh Frontex bileoga tíre a ullmhú agus a fhoilsiú maidir leis an úsáid a cheadaítear a bhaint as modhanna srianta i ngach Ballstát agus oiliúint a chur ar fáil do lucht faireacháin ina leith sin.

F) A cheangal i bPlean Cur Chun Feidhme (nó Coinníollacha) an OCF go gcuirfead tuarascálacha monatóireachta ar aghaidh chuig Frontex; an méid seo a leanas a fhoilsiú ar a shuíomh gréasáin: Tuarascálacha Meastóireachta an Chomhthionóil Pharlaimintigh de chuid Frontex, lena n-áirítear barúlacha faireacháin agus moltaí Frontex; an chuid de Phlean Cur Chun Feidhme JRO, a thagraíonn d'úsáid chomhaontaithe modhanna srianta; *Dea-chleachtais*

Frontex le haghaidh OCSanna ; faireachán a dhéanamh ar thuarascálacha.

G) a áirithiú go n-urramaítear cearta bunúsacha in OCSanna um Bailiú mar a thugtar orthu; go háirithe, mínigh go poiblí (i) an creat dlíthiúil chun OCSanna a bhailiú, lena n-áirítear na socruithe oibre le tríú tíortha a tugadh i gcrích i gcomhréir le hAirteagal 14(2) de Rialachán Frontex, agus (ii) an chaoi a gcomhlíonann Frontex a oibleagáidí féin maidir le cearta an duine agus a ról mar chomhordaitheoir na gComheagraíochtaí um Bailiú á chomhlíonadh aige.

H) Athbhreithniú a dhéanamh ar an gCód Iompair, mar a leanas:

- Ba cheart Airteagal 5 (*Comhar le fillithe*) a leasú mar a leanas. Foráiltear le mír 1 gurb é cuspóir an chomhair sin ‘úsáid fornirt’ a sheachaint nó a theorannú a mhéid is gá. Mar sin féin, ní mhínítear an coincheap sin sa Chód agus níl aon cheanglas ann go dtiocfar ar chomhaontú roimhe seo maidir le forneart a úsáid cosúil leis an gceann dá bhforáiltear i bpointe 6.4 ba cheart do Frontex a mhíniú cén úsáid fornirt is féidir a mheas.

- Foráiltear le hAirteagal 5(2) den Chód go **bhfuiltear ag súil go** dtabharfaidh na Ballstáit faisnéis leordhóthanach shoiléir do na fillithe faoin JRO, lena n-áirítear an fhéidearthacht gearán a dhéanamh maidir le drochíde líomhnaithe le linn na hoibríochta. Ba cheart é sin a bheith ina **cheanglas** soiléir. Ina theannta sin, níl aon chúis ann gearán den sórt sin a theorannú do líomhaintí maidir le ‘cóireáil aindleathach’. Ceanglaítear le cur chun feidhme iomlán an chirt chun leigheas éifeachtach a fháil (Airteagal 47 de Chairt an Aontais, Airteagal 13 ECHR) gur cheart go leathnófaí an Cód chuig **gach sárú ar chearta faoin gCairt a tharlaíonn le linn an Chomhthionóil Pharlaimintigh**. Ba cheart a lua sa Chód freisin go **gcuirfead treoirlínte maidir le sásraí gearáin** na mBallstát agus Frontex ar fáil do gach fillí mar aon le **foirm ghearáin** .

- Ba cheart go n-áireofaí in Airteagal 6(2) (*Úsáid beart comhéigheach*) ceanglas gur **cheart, agus bearta comhéigheacha á n-úsáid, aird iomchuí a thabhairt ar imthosca aonair gach duine amhail a riocht leochaileach** (leanaí má tá siad i láthair in OCS lena dteaghligh, daoine faoi mhíchumas fisiceach nó meabhrach, daoine VEID-dearfacha).

- Ba cheart Airteagal 7 (*Oiriúnacht chun taistil agus scrúdú dochtúra*) a mhodhnú chun cásanna a sheachaint ina ndéanfar scrúdú ar fhillithe seachtainí nó laethanta roimh an eilt agus b’fhéidir go dtiocfadh sé chun bheith tinn sula dtéann dochtúir JRO ar an eolas faoin bhforbairt sin. Ba cheart foráil a dhéanamh i mír 2 (i) go ndéanfar scrúdú ar na fillithe go **léir** go gairid roimh an eilt agus (ii) go luafaí cathain a dhéanfar an scrúdú leighis seo go díreach (**an lá roimh an lá céanna nó ar an lá céanna** seachas an “in am réasúnach”) a bhí ann cheana. Ba cheart foráil a dhéanamh i mír 4 “nach **bhfuil rochtain ach ag baill foirne leighis ar fhaisnéis leighis na bhfillithe** ”, chun aon mhí-úsáid a sheachaint. Is beag cuspóir praiticiúil atá leis an leagan reatha (“ní mór faisnéis leighis a phróiseáil i gcomhréir leis an gcosaint sonraí pearsanta is infheidhme agus is ábhartha”) i gcúinsí oibríochta um fhilleadh.

- Ba cheart Airteagal 8(3) (*Coimhdeachtaí*) a leasú lena léamh gur cheart do thionlacaithe dul faoi **oiliúint maidir le cearta an duine agus béim á leagan ar dhaoine faoi mhíchumas, ar mhná agus ar leanaí [féach thuas]** . Níl Airteagal 15 atá ann faoi láthair, lena dtugtar sainordú

d'oiliúint ar chearta an duine do na "rannpháirtithe" uile soiléir go leor.

- Ba cheart a shonrú in Airteagal 9 (*Aitheantas*) go mbeidh gach ball foirne **JRO inaitheanta go leithleach le hainm nó le huimhir aitheantais** (mar shampla, ar shuaitheantas). Ba cheart go n-éascódh sé sin tíolacadh gearán ó fhilítithe agus go gcabhródh sé le cuntasacht chuí a áirithiú.

- Ba cheart séanadh a bheith san áireamh in Airteagal 10(1) (*Taifeadadh*) á rá **nach dteastaíonn cead** ón mBallstát Eagrúcháin (OMS), ó na Ballstáit Rannpháirteacha (PMSanna), ó Frontex nó ón gcuideachta a oibríonn na modhanna iompair **chun grianghraf a ghlacadh, scannánú a dhéanamh nó aon chineál eile taifeadta a dhéanamh le linn OCF.**

- Ba cheart foráil a *dhéanamh in Airteagal 11 (Baill foirne leighis agus ateangairí)* go **dtabharfar faisnéis iomlán leighis do dhochtúir leighis OCF faoi na fillitithe go léir**.

- Ba cheart Airteagal 17(3) (*An nós imeachta faisnéise agus an ceart chun eolas a fháil*) a dhréachtú i dtéarmaí éigeantacha mar seo a leanas: "**larrfaidh Stiúrthóir Feidhmiúcháin Frontex faisnéis ar na Ballstáit maidir le hiompar agus torthaí a n-imscrúdaithe maidir le sárú ar chearta bunúsacha.**" Gan sásra leantach ceangailteach, ní féidir le Frontex a mheas an n-áirithítear an ceart chun leigheas agus cúiteamh éifeachtach a fháil d'fhilítithe in OCS.

Emily O'Reilly

Strasbourg, 04/05/2015

[1] Treoir 2008/115/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Nollaig 2008 maidir le caighdeáin choiteanna agus nósanna imeachta coiteanna sna Ballstáit i ndáil le náisiúnaigh tríú tír atá ag fanacht go neamhdhleathach a fhilleadh, IO 2008 L 348, Ich. 98.

[2] Rialachán (AE) Uimh. 1168/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Deireadh Fómhair 2011 lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2007/2004 ón gComhairle lena mbunaítear Gníomhaireacht Eorpach chun Comhar Oibríochtúil a Bhainistiú ag Teorainneacha Seachtracha Bhallstáit an Aontais Eorpaigh, IO 2011 L 304, Ich. 1.

[3] Glacadh an Cód Iompair le haghaidh OCFanna an 7 Deireadh Fómhair 2013 le Cinneadh ó Stiúrthóir Feidhmiúcháin Frontex.

[4] Tá ról tábhachtach ag breathnóirí neamhspleácha atá i láthair le linn an phróisis aistrithe ar fad maidir le cásanna drochíde a chosc agus urraim do chearta bunúsacha na bhfillitithe a áirithiú. Sonraítear in Airteagal 8(6) den Treoir um Fhilleadh go ndéanfaidh na Ballstáit foráil do chóras éifeachtach faireacháin ar an bhfillleadh éigeantach.

[5] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4813_en.htm [Nasc]

[6] Ar fáil ag:

<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/correspondence.faces/en/58135/html.bookmark>
[Nasc]

[7] Tá an tuarascáil ar an gcigireacht sin, a seoladh chuig Frontex, ar fáil ag:
<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/correspondence.faces/en/59005/html.bookmark>
[Nasc]

[8] Ar fáil ag:
<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/caseopened.faces/en/58134/html.bookmark> [Nasc]

[9] Ar fáil ag:
<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/correspondence.faces/en/59007/html.bookmark>
[Nasc]

[10] Baill d'Fhóram Comhchomhairleach Frontex a thug freagra, dúirt siad nach ionann a n-ionchur agus dearcadh an Fhórait Chomhchomhairligh ach a dtuairimí féin.

[11] “Déanann an téarma”cort(i)” tagairt don phearsanra slándála, lena n-áirítear daoine atá fostaithe ag conraitheoir príobháideach, atá freagrach as tionlacan na bhfillithe, go háirithe agus iad á n-iompar ón mBallstát”. (Cód Iompair le haghaidh OCF arna chomhordú ag Frontex)

[12] Airteagal 5(2): *“Meastar go dtabharfaidh údaráis inniúla na mBallstát faisnéis leordhóthanach shoiléir do na fillithe faoin JRO, lena n-áirítear an fhéidearthacht gearán a thaisceadh maidir le drochíde líomhnaithe le linn na hoibríochta.”* Airteagal 8(1): *“(…) tá an fhreagracht fhoriomlán ar na Ballstáit i gcomhréir le prionsabail ghinearálta na freagrachta stáit (...) as gníomhaíochtaí tionlacaithe a ghníomhaíonn faoina dtreoracha (...) a imscrúdú agus smachtbhannaí a fhorchur ina leith, is cuma cé acu atá na tionlacaithe ina bhfostaithe Stáit nó fostaithe ag conraitheoir príobháideach.”*

[13] Sna JROanna sin, soláthraíonn an tríú tír a bhfuil imircigh á gcur ar ais chuici an t-eileán, na tionlacaithe agus an fhoireann leighis don oibríocht. Is in aerfort san Aontas Eorpach a tharlaíonn imircigh a bheith á dtabhairt ar lámh ag údaráis/escorts náisiúnta. Cuireann Frontex oiliúint ar fáil do thionlacaithe tríú tíortha. Cuireadh tús leis na JROanna sin in 2014, mar threoirthionscadal.

[14] ECtHR (GC), *El-Masri v. Poblacht Iar-Iúgslavach na Macadóine*, an 13 Nollaig 2012, mír 206.

[15] Mar shampla, foilsítear tuarascálacha monatóireachta Ombudsman na Spáinne agus na Danmhairge ar a suíomhanna gréasáin.

[16] De réir FRA, ní mór an foilseachán seo a thabhairt cothrom le dáta i bhfianaise forbairtí ó 2011 i leith nuair a rinneadh é a athbhreithniú go deireanach.

[17] Cé nach ar an AE, trí Frontex, atá an phríomhfhreagracht as sárúithe ar chearta an duine

in OCS, d'fhéadfaí a áitiú go bhfuil freagracht choimhdeach air i gcás sárú ar chearta an duine arna dhéanamh ag foireann OMS/PMS trí ghníomh nó trí neamhghníomh. Féach, go háirithe, rannchuidiú ICJ le comhairliúchán spriocdhírthe an Ombudsman. Thagair ICJ do bhreithiúnas na Cúirte Eorpaí um Chearta an Duine, ar dá réir a bhí an Stát i dtrácht comhpháirteach i sárúithe tromchúiseacha ar chearta an duine, *“toisc gur éascaigh a ghníomhairí go gníomhach an chóir agus gur mhainnigh siad aon bhearta a dhéanamh a d'fhéadfadh a bheith riachtanach in imthosca an cháis chun é a chosc”* (El_Masri v iar-Phoblacht Yougoslav na Macadóine , ECtHR, GC, iarratas uimh. 39630/09, Breithiúnas an 13 Nollaig 2011, mír 211). Thagair ICJ freisin d'Airteagal 14 de Dhréacht-Airteagail na Náisiún Aontaithe maidir le Freagracht Eagraíochtaí Idirnáisiúnta: *“Eagraíocht idirnáisiúnta a chabhraíonn nó a chuidíonn le Stát nó le heagraíocht idirnáisiúnta eile gníomh éagórach idirnáisiúnta a dhéanamh ag an Stát nó tá an dara heagraíocht freagrach go hidirnáisiúnta as sin a dhéanamh más rud é: (i) go ndéanann an chéad eagraíocht amhlaidh agus eolas aici ar imthosca an ghnímh éagóraigh idirnáisiúnta; agus (b) go mbeadh an gníomh éagórach go hidirnáisiúnta dá ndéanfadh an eagraíocht sin é.”*
http://legal.un.org/ilc/documentation/english/A_66_10.pdf [Nasc]

[18] Féach ina leith sin ionchur Ombudsman na Spáinne agus an “Tuarascáil chuig Rialtas na hÍsiltíre maidir leis an gcuairt ar an Ísiltír a rinne an Coiste Eorpach um Chéastóireacht agus Íde nó Pionós atá Mídhaonna nó Táireach a Chosc ón 16 go dtí an 18 Deireadh Fómhair 2013”, a eisíodh in Strasbourg an 15 Feabhra 2015, leathanach 8, ar fáil ag:
<http://www.cpt.coe.int/documents/nld/2015-14-inf-eng.pdf> [Nasc]

[19] Féach ina leith sin rannchuidiú Lárionad Imirce Cónaidhme na Beilge.

[20] Sonraí a ndearna an Tionscadal Coinneála Domhanda tagairt dóibh ina fhreagra ar chomhairliúchán spriocdhírthe an Ombudsman.

[21] Tá an méid sin gan dochar do chúraimí an Bhallstáit aonair atá freagrach sa deireadh thiari gcás mórtheagmhas ar bord, i gcomhréir le Cinneadh ón gComhairle an 29 Aibreán 2004 maidir le heitiltí comhpháirteacha a eagrú chun náisiúnaigh tríú tíortha atá ina n-ábhar d'orduithe leithleacha baint anuas ó chríoch dhá Bhallstát nó níos mó (IO 2004 L 261, lch. 28), pointe 3.1 den Iarscríbhinn “Treoirínte Coiteanna maidir le Forálacha Slándála do Chomhaistrithe d'Aer”.

[22] Chuir an tOmbudsman Tuarascáil Speisialta ar an gceist seo faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa i gcás OI/5/2012/BEH-MHZ. Tá an Tuarascáil le fáil ag:
<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/specialreport.faces/en/52465/html.bookmark>
[Nasc] Ar an gcúis sin, ní dhéanann an tOmbudsman an moladh céanna arís anseo.

[23] Chuir Lárionad Imirce Cónaidhme na Beilge in iúl, mar shampla den mhéid a d'fhéadfadh tarlú sa chéim iarfhillte, go ndealraíonn sé, i gcás go bhfillfidh an Bheilg ar Kinshasa in 2013, go bhfuil 38 duine gafa agus faoi choinneáil ag na húdaráis áitiúla tar éis dóibh an t-aerfort cinn scríbe a bhaint amach. Bhí siad faoi ghabháil ar feadh roinnt uaireanta an chloig gan an deis a ithe nó a ól. I mí Eanáir 2015, thuairiscigh an Irish Times ar oibríocht fillte ó Éirinn inar cuireadh náisiúnach Somálach ar ais go dtí an Tansáin ach, ar theacht go hAerfort Idirnáisiúnta Chill Iaró, diúltaíodh cead isteach dó; ina dhiaidh sin, bhí sé ar foluain go Dar Es Salaam áit a bhfuil

sé tuairiscíodh go raibh sé buailte agus céasadh ag na póilíní agus fuair sé bás roinnt laethanta ina dhiaidh sin dá ghortuithe. Féach

<http://www.irishtimes.com/news/social-affairs/deported-from-ireland-attacked-and-left-to-die-1.2053069>

[24] Féach, go háirithe, freagra an ICJ.

[25] foráiltear le hAirteagal 6 den Chód Iompair “ *cinneann na Ballstáit rannpháirteacha agus Frontex liosta srianta údaraithe roimh an gComhthionól Parlaiminteach* ”.

[26] “Tuarascáil chuig Rialtas na hÍsiltíre maidir leis an gcuairt ar an Ísiltír a rinne an Coiste Eorpach um Chéastóireacht agus Íde nó Pionós atá Mídhaonna nó Táireach a Chosc ón 16 go dtí an 18 Deireadh Fómhair 2013”, a eisíodh in Strasbourg an 15 Feabhra 2015, ar fáil ag: <http://www.cpt.coe.int/documents/nld/2015-14-inf-eng.pdf> [Nasc]

[27] Mheas an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine gurb í fíorleochaileacht an linbh an toisc chinntitheach agus go bhfuil tosaíocht aige ar bhreithnithe a bhaineann le stádas inimirceach neamhdhleathach. Féach *Mubilanzila Mayeka agus Kaniki Mitunga v. an Bheilg*, uimh. 13178 mír 55, breithiúnas an 12 Deireadh Fómhair 2006.

[28] Féach an Tuarascáil thuasluaite.

[29] Tugann an tOmbudsman dá aire ina leith seo go gcuireann an tIonad Idirnáisiúnta um Fhorbairt Beartais Imirce oiliúint ar fáil do mhonatóirí a gcuireann Frontex oiliúnóirí ar fáil dóibh.

[30] Liostaigh Lárionad Imirce Cónaidhme na Beilge na coinníollacha íosta is gá chun faireachán éifeachtach neamhspleách a dhéanamh. Mar shampla, ní mór go mbeadh monatóir in ann, sa dlí agus sa chleachtas, faisnéis a bhailiú ó dhaoine a líomhnaíonn gur fhulaing siad teagmhas fiú le linn na céime iarfhillte; ní mór do na tuarascálacha faireacháin gach céim den OCP a chumhdach agus ní mór iad a bheith ar fáil do na daoine lena mbaineann agus don phobal; ní mór do mhonatóirí a bheith in ann an oibríocht iomlán a scannánú gan bhac, aird an phobail a tharraingt ar gach cineál teagmhais (lena n-áirítear faisnéis a phostáil agus taifeadtaí físe nó fuaime ar líne) agus a bheith in ann gearán a thuairisciú nó a chomhdú chuig údaráis riaracháin agus bhreithiúnacha uile na mBallstát uile.

[31] Airteagal 258 CFAE:

“ *Má mheasann an Coimisiún gur mhainnigh Ballstát oibleagáid faoi na Conarthaí a chomhlíonadh, tabharfaidh sé tuairim réasúnaithe ina thaobh sin tar éis caoi a thabhairt don Stát áirithe ráiteas ina thaobh a chur isteach.*

Mura ndéanfaidh an Stát a bheidh i gceist de réir na tuairime laistigh den tréimhse a bheidh leagtha síos ag an gCoimisiún, féadfaidh an Coimisiún an t-ábhar a thabhairt os comhair Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh.

[32] Áirítear leis an nós imeachta seo bearta riaracháin a dhéantar roimh agus i ndiaidh an

Chomhthionóil Chomhthionóil. Roimh an JRO, cuireann an OMS tairiscint faoi bhráid Frontex i litir chun an Comhthionól Parlaiminteach a eagrú. Aithníonn Frontex an tairiscint i bhfreagra a gcuireann sé “Coinníollacha don Chomhthionól Parlaiminteach” ag gabháil léi. Dréachtaítear na “Coinníollacha” ar bhonn teimpléid agus tagraíonn siad do ghnéithe airgeadais, do riachtanais agus do lóistíocht, i measc nithe eile. Ina dhiaidh sin, i gcomhar le OMS, dréachtaíonn Frontex “Plean Cur Chun Feidhme” (atá bunaithe ar theimpléad freisin), a bheidh ina iarscríbhinn a ghabhann leis an gCinneadh Maoinithe Sonrach maidir leis an gComhthionól Parlaiminteach. Ansin glacann Frontex Cinntí Maoinithe Sonracha agus cuireann sé chuig an OMS agus chuig gach PMS iad roimh an gComhthionól Parlaiminteach. Tar éis dheireadh an JRO, líonann na ceannairí coimhdeachta ó OMS agus PMS foirmeacha faisnéisithe amach. Laistigh de 14 lá ó dheireadh an OCF, cuireann an OMS Tuarascáil Oibríochta Deiridh chaighdeánaithe ar fáil do Frontex. Ar deireadh, dréachtaíonn Frontex a Thuarascáil Mheastóireachta Deiridh féin (cuireann an FRO a hinisealacha air chun a cead a thaispeáint). Mar chéim dheireanach, déanann Frontex an fogaíocht deiridh tar éis dó na Ráitis Airgeadais Chríochnaitheacha a fháil ó na Ballstáit rannpháirteacha agus ó na PMSanna. Chomh maith leis an láimhseáil aonair seo a dhéanann na Comhoifigigh um Chearta Bunúsacha, eagraíonn Frontex, ceithre huair sa bhliain, cruinnithe pleanála agus meastóireachta de phointí fócasacha náisiúnta a bhaineann leis na Comhoifigigh Chomhtheagmhála a bhí ar siúl idir an dá linn.

[33] Féach an Tuarascáil ar iniúchadh doiciméad, ar fáil ag <http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/correspondence.faces/en/59005/html.bookmark> [Nasc]

[34] http://www.echr.coe.int/Documents/Stats_violation_1959_2014_ENG.pdf [Nasc]

[35] Airteagal 1 den Chód: *“Leagtar amach sa Chód seo prionsabail choiteanna agus príomhnósanna imeachta atá le comhlíonadh in oibríochtaí comhpháirteacha aidsúichithe na mBallstát arna gcomhordú ag Frontex (...).”* (is linne an bhéim)

[36] *“Féadfaidh an Ghníomhaireacht comhoibriú le húdaráis tríú tíortha atá inniúil in ábhair a chumhdaítear leis an Rialachán seo faoi chuimsiú socruithe oibre arna dtabhairt i gcrích leis na húdaráis sin, i gcomhréir le forálacha ábhartha CFAE. Is le bainistiú an chomhair oibríochtúil amháin a bhainfidh na socruithe oibre sin.”*

[37] Pointe 2 de Chinneadh Uimh. 2013/67 ón Stiúrthóir Feidhmiúcháin lena dtugtar isteach an Cód: *“Tá an Cód infheidhme maidir le gach rannpháirtí a ghlacann páirt in oibríochtaí comhpháirteacha um fhilleadh arna gcomhordú ag Frontex agus ní mór dóibh cloí leis.”*